

Biztonságos munkahelyekért az építőipari és a faipari ágazatban

EFBWW/BWI Akcióplatform a Szociális és Zöld Európáért

A legtöbb európai országban az építőipart súlyosan érintette a jelenlegi világgazdasági válság. Mindaddig az építőipari tevékenységek nagyjából 13%-kal csökkentek 2008-hoz viszonyítva. Az új lakások építésének 40%-os visszaesése katasztrofális.

Több mint két millió állás veszélyben

2009 közepéig több mint 7%-kal csökkent Európában az építőiparban foglalkoztatottak létszáma, már több mint egymillió állás szűnt meg. És a válság még nem ért véget. Sok országban, mint Spanyolország, Írország, a Balti államok, Magyarország és Románia az építési tevékenység és a munkahelyek számának további visszaesésére számíthatunk. Az építőipar csökkenése a faipari és építőanyagipari termékek keresletének visszaesésével jár, további munkahelyek megszűnéséhez vezetve. Együttesen az európai építőipari és faipari ágazatokban több mint két millió állás szűnhet meg az idei év végére, jelentősen hozzájárulva a munkanélküliségi ráta növekedéséhez. Mindazonáltal a munkahelyek megszűnése a különböző országok által alkalmazott ösztönző programok minőségétől és folyamatosságától, valamint az EU szintű kezdeményezésektől is függ.

Kétségtelen, hogy az ösztönző programok több európai országban már kedvezően befolyásolták az építőipart. Azonban egyes országokban a tapasztalat azt mutatja, hogy ezeknek a programoknak a kiterjedése és iránya elégtelen volt. Továbbá, figyelembe véve a növekvő államháztartási hiányt, néhány kormányzat az ösztönző programok csökkentését vagy leállítását tervezi.

A faiparban a válság előtérbe helyezte a világpiacon tapasztalható tisztességtelen verseny problémáját. Ahogy a verseny egyre élesedik, a gyártók olyan országokból, mint Kína fokozatosan növelik piaci részesedésüket az EU-ban. Az EU-nak cselekednie kell, hogy korlátozza az illegális fakitermelésre és a munkások kizsákmányolására alapuló tisztességtelen versenyt folytatókat, a fa és a faipari termékek hatékonyabb kontrolálásával.

A munkaerő-piaci helyzet az építő- és faipari munkahelyek minőségét is befolyásolja. A bérek csökkennek, míg a bizonytalan állások, mint az ideiglenes foglalkoztatás vagy a kényszervállalkozók aránya nő. Európában a bér- és a szociáldömping veszélye megnövekedett.

Cselekedni kell! Az építőiparban és faiparban működő szakszervezetek ezért kérik az Európai Uniót, a tagállamokat és a többi európai ország kormányait, hogy:

indítsanak el egy Zöld és Szociális Gazdaságpolitikát

1. Az ösztönző programokat és mindenekelőtt a közösségi infrastrukturális beruházásokat növelni kell, illetve nem szabad őket befagyasztani költségvetési problémákra hivatkozva.
2. A negatív környezeti hatások csökkentésének érdekében közösségi fejlesztési programok szükségesek, beruházások az energia – és CO₂ – hatékony épületekbe és technológiákba; mint energiatakarékos épület-felújítások, új épületek esetében a vonatkozó szabványok betartatása (a Parlament ajánlása nyomán az idevágó EU direktíva átvizsgálása szükséges), napkollektorok és szélérőművek építésének támogatása, a geotermikus és árapály keltette energia fokozott használata, a fűtés és energiatermelés hatékonyabb összekapcsolása, valamint a meglévő létesítmények karbantartása.
3. A faiparban érdekelt szociális partnerekkel közösen egy Európa-szintű program kidolgozására van szükség a fa klíma-barát felhasználásának előmozdítására. Mind építőanyagként, mind energiahordozóként csak fenntartható erdészetekből származó alapanyag használható.
4. A "Zöld és Szociális Gazdaságpolitika" szükségszerű, hogy tartalmazzon képzési programokat az építő- és faiparban foglalkoztatottak számára, hogy felkészítse őket az új klímabarát technológiák és alapanyagok használatára.
5. Egyéb szociális infrastrukturális projekteket kell kezdeményezni, például a tömegközlekedésben, oktatásban, egészségügyben, gyermekgondozásban és sportlétesítményeknél. Ezek a projektek hosszútávon szolgálnak a gazdaság és a társadalom érdekében.
6. A lakásfelújítások és az új lakások építésének kormányzati támogatását növelni kell: Különösen azokon a területeken ahol lakáshiány van, állami, – vagy ahol ez lehetséges – non-profit szociális lakásépítés szükséges. Azokat a magánbefektetőket, akik teljesítenek bizonyos környezeti és szociális feltételeket pozitívan kellene diszkriminálni. Ugyanígy kellene eljárni a közösségi épületek, illetve a non-profit vagy magán lakások felújítása esetén.
7. Egy európai akcióterv, megtámogatva a megfelelő finanszírozással, amely az épületekben még meglévő azbeszt eltávolítását tűzné ki célul három szinten is eredményeket hozna: gazdasági ösztönzőként kombinálni lehetne a szerkezeti felújítással, az energiahatékonyság növelésével; a veszélyes anyagok kezelése során a megfelelő eljárások és a dolgozók képzése biztosítaná a biztonságos munkakörülményeket; és hozzájárulna – az egyik legveszélyesebb anyag eltávolításával – az EU egészségvédelmi politikájához.
8. A pénzügyi és hitelrendszer stabilitásának megteremtése létfontosságú az építőipar számára. Rendkívül fontos, hogy a pénzügyi piacok szabályozása biztosítsa a hitelrendszer működését, egyidejűleg megakadályozza a tartós és kiterjedt eladósodottságát az alacsony és közepes jövedelmű háztartásoknak.
9. Az Európai Bizottság európai vezető piaci kezdeményezésében hat ágazatot jelölt meg, ahol a jövőbeli növekedés lehetősége kimondottan ígéretes és e növekedés gátjait le kell bontani. Ezek között van a „fenntartható építkezés“ és a „biotermékek“, melyek támogatása a környezeti fenntarthatóság szempontjából is kiemelt jelentőségű a „zöld növekedés“ érdekében. Az Európai Vezető Piaci Kezdeményezés végrehajtása és előtérbe helyezése az EU2020 stratégia szerves része.
10. Az európai faipar előmozdítása érdekében az EU-nak korlátoznia kell azon harmadik országbeli gyártók tisztességtelen versenyelőnyét melyek olcsó illegális faanyagot használnak, illetve elfogadhatatlan körülmények között alkalmazzák munkásaikat. Az

EU hatóságainak szigorú elvárásokat kell támasztani az unió piacára kerülő faanyagokkal és termékekkel szemben. Ennek érdekében a FLEGT¹ kereteit tovább kell fejleszteni.

erősítsék meg a szociális védelmet és biztosítsák az egyenlő bánásmódot

11. Növekvő munkanélküliség, a szociális rendszerek és a munkaügyi kapcsolatok destabilizációja idején az Európai Uniónak, az EU tagállamainak és az unión kívüli országoknak támogatniuk kell a szociális partnereket az építő- és faiparban, hogy stabilizálhassák és kiterjeszthessék kollektív szerződéseiket és kollektív szociális intézményeiket.
12. A bér- és szociális dömping megsérti a munkavállalók alapvető jogait és protekcionizmushoz, nacionalizmushoz, gyakran idegengyűlölethez vezethet. Az "azonos helyen vagy azonos földrajzi területen történő **egyenlő munkáért egyenlő bért**" elvét fenn kell tartani. A nagyszámú vendégmunkást az építő- és faiparban – köztük az EU-n kívülieket is – integrálni kell a befogadó ország szociális ellátó rendszereibe, és biztosítani kell számukra az egyenlő elbánást. Az Európai Bíróság új interpretációja a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló direktívájának megnyitja a kapukat a bér- és szociális dömping előtt és veszélyezteti a kollektív munkaügyi kapcsolatokat.
13. Ezért a Lisszaboni Szerződést ki kell egészíteni egy általános érvényű „Szociális Fejlődés Előírás”-sal, az ETUC ajánlása alapján, hogy nyilvánvalóvá tegyék, a szerződésekben szereplő szabad mozgás elve alá van rendelve az alapvető jogok elismerésének.
14. A Lisszaboni Szerződés életbe lépésével és az Európai Unió Alapjogi Chartáját szem előtt tartva, az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatát tiszteletben kell tartani, és az Európai Bíróság jövőbeni ítéleteinek ehhez alkalmazkodniuk kell, megerősítve a sztrájkhoz való jogot és így megváltoztatva az Európai Bíróság korábban tapasztalt joggyakorlatát a Viking és a Laval ügyekben.
15. Az EU elsődleges és másodlagos jogában az egyes országok közti szolgáltatásokról és a munkavállalók szabad áramlásáról szóló részeket össze kell hangolni annak érdekében, hogy: a) lehetősége legyen a tagállamoknak és a szociális partnereknek egyenlő bánásmódot követelni a kihelyezett munkavállalók számára, szükséges esetben munkabeszüntetéssel, ipari akciókkal kikényszerítve azt, b) visszaállítani a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló irányelvet egy minimum koordinációs direktívára szemben a jelenlegi maximális harmonizációval, c) tiszteletben tartani a különböző szociális modelleket, és d) bezárni a kiskapukat az olyan munkáltatók előtt, akik a szabályozásokat akarják megkerülni a kihelyezéssel, illetve kényszervállalkozók alkalmazásával.
16. Az EU "Brussels I" rendeletének keretei között, a lehetőséget a munkáltatók részére, hogy nemzetközi iparági akciók, konfliktusok esetén nemzeti bíróságokon perelhessenek, ami számukra igen kedvező – úgynevezett forum-shopping –, korlátozni kell. Ennek a megakadályozása annál is fontosabb mivel a jelenlegi állás szerint az Egyesült Királyságra, Lengyelországra és a Cseh Köztársaságra nem terjednek ki az Európai Unió Alapjogi Chartájának szociális fejezetei a Lisszaboni Szerződés alapján.
17. Közbeszerzési eljárásoknál a szociális kikötések kötelező érvényűek legyenek, megfelelően a vonatkozó kollektív szerződéseknek és a releváns ILO konvencióknak

¹ Forest Law Enforcement, Governance and Trade - Az erdőgazdálkodás szabályozása és irányítása és az erdészeti termékek kereskedelme

és ajánlásoknak. A közbeszerzésekről szóló irányelvet oly módon kell alakítani, hogy lehetőség nyíljon szociális, munkaügyi és egyenlő bánásmódbeli nézőpontok érvényrejuttatására, nem csak abszolút minimumokat meghatározva, hanem lehetőséget biztosítva a vállalkozásoknak, hogy versenyezzenek a kedvező munkakörülmények biztosításával is.

18. Az unió szintjén szükséges létrehozni egy jogi eszközt, amely megállapítaná a fővállalkozó felelősségét az alvállalkozói láncban történő visszaélések során. A felelőségnek legalább ki kellene terjedni a szociális költségekre, a bérek és járulékok kifizetésére és a megfelelő munkahelyi körülmények megteremtésére.
19. EU szinten kell küzdeni a kényszervállalkozások ellen, például közös kritériumok megalkotásával, amelyek iránymutatóul szogálnának az alkalmazás formájának elbírálásakor. Minden esetben a munkavégzés helyének számító ország szabályait kell alkalmazni. Az egyéni vállalkozóka érintő E nyomtatványokat² meg kell szüntetni, és az Európai Bíróság ítéleteit, melyek a származási ország elvén határozták meg az egyéni vállalkozók státuszát felül kell vizsgálni, így engedve, hogy egyedül a befogadó ország vonatkozó szabályai határozhassák meg a foglalkoztatás jellegét.
20. A nemzeti munkaügyi felügyelőségek közötti adatcsere és együttműködés létfontosságú az illegális foglalkoztatás megakadályozása és felderítése érdekében. E célból egy uniós Szociális Hírszerző és Nyomozóiroda (EU Social, Intelligence and Investigation Agency, EU-SIA) felállítása szükséges.
21. Az EU törvénykezésében szigorú kondíciókat kell meghatározni a munkaerőpiacon működő közvetítők számára – munkaerő-közvetítők, toborzó ügynökségek, kihelyezés – mert az ügynökségeken keresztül szervezett munkavállalók esetén nagyobb valószínűséggel sérülnek a munkaügyi szabályok. Az egyik szabálynak annak kellene lennie, hogy a munkáltató köteles fizetni a bevont közvetítők összes költségét melyeket nem vonhat le alkalmazottai béréből.
22. Szükséges egy európai jogi kezdeményezés a “postafiók társaságok” ellen, megakadályozva a munkavállalók kiszervezését a “postafiók társaságokon” keresztül. Büntető és polgári jogi szankciókat kell alkalmazni azon személyekkel szemben, akik közvetve vagy közvetlenül részt vettek a “postafiók társaságok” alapításában. Meg kell szüntetni a postafiók társaságokon keresztül történő forum-shoppingot. A cégbejegyzéssel kapcsolatos európai szabályozást, amely a jelenlegi állapothoz vezetett, újra kell értékelni – és amennyiben szükséges – megváltoztatni. Az Európai Bíróság ítéleteit, melyekben túl nagy hangsúlyt kapott a cégbejegyzés formális helye, felül kell vizsgálni.

Hogyan finanszírozzuk?

23. Az új zöld szociális gazdaságpolitika finanszírozására és a köztartozások kontrolálására több EU ország és Nemzetközi szervezetek ajánlottak megoldást a pénzügyi tranzakciók és a menedzser bónuszok megadóztatásával. Az EFBWW és a BWI arra hívja fel az EU intézményeit és a kormányokat, hogy támogassák ezen adóknak a bevezetését annak érdekében, hogy megóvjuk a munkahelyeket, és megfelelő lépéseket teheünk a klímaváltozás megfékezésére.

² A kihelyezéssel kapcsolatosan a kiküldő ország hatósága kiállít egy tanúsítványt (E 101), mellyel igazolja, hogy a kiküldött munkavállaló a küldő országban marad biztosított és mentesül a járulékfizetés kötelezettsége alól. Az E-101 nyomtatvány az EU előírások (1408/71) alapján készült.